

DETERMINANTE PRESTIŽA PROFESIJA

▶ **MATERIJALNI STANDARD, STATUS I MOĆ PROFESIJE**

- ▶ Stratifikacijske teorije polaze od konstatacije da svaka društvena uloga, svaka aktivnost određuje kriterije za vrednovanje ili bazu po kojoj se procjenjuje pozicija pojedinca na stratifikacijskoj ljestvici. Jedan od bitnih elemenata za vrednovanje i određivanje položaja pojedinca u savremenim industrijskim društvima proizlazi iz njegovog mjesta u podjeli rada.
- ▶ Portwood I Fielding:(1981) upućuju na tri klasične varijable:materijalna peimanja, status i moć, kao bitne karakteristike za analizu i rzumijevanje privilegija i prestiža medju zanimanjima, posebno profesija u društvu.

-
- ▶ Materijalni standard označava tip prihoda i prosječnu visinu prihoda koju ostvaruje neka profesija u društvu. Ovdje se također podrazumijeva i opšti socioekonomski položaj nekih profesija.
 - ▶ Možemo postaviti hipotezu: što je materijalni standard neke profesije viši, ona ostvaruje više prihode za svoju ekspertizu; što su ti prihodi sigurniji i stalniji, to će i prestiž profesije biti viši.
 - ▶ Stalnost i stalnost primanja zavisi od čitavog niza momenata. Izuzetno je važan odnos između države i profesije

-
- ▶ Sigurnost rada i primanja za profesije zavisi od vladinih strateških opredjeljenja, kao i od ekonomskog i političkog razvoja. Tako ni jedna profesija ne može biti sigurna da je zauvijek osigurala neke sfere djelovanja i visine materijalnih primanja
 - ▶ Status je "vrijednost" koja se pripisuje nekoj ulozi koja je funkcionalno važna u socijalnom sistemu. Status kod profesija određen je nivoom legitimnosti njihove funkcije u sistemu, to se onda izražava i u tituli i uopšte u društvenom ugledu, nagradama, imidžu baziranom na tradiciji. Ovdje možemo primijetiti da jedan od faktora koji uslovljava statusni položaj (osim legitimiteta) nosioca određene uloge - profesije, je potražnja za ekspertizom koju ta profesija daje. Povećanje te potrebe diže status te profesije.

- ▶ Može se pretpostaviti da omasovljenja profesije smanjuje njen status, ali se istovremeno to kolebanje statusa odražava i u materijalnoj stimulaciji koju stručnjaci dobijaju.
- ▶ Moć profesije u prvom redu je vezana za ekspertsku moć, te kontrolu i monopol profesije nad znanjima i vještinama s kojima raspolažu. Političko manevrisanje i manipulisanje svojstveno je profesionalnim udruženjima da bi zaštitili svoje Interese i uticali na okolinu. D. Tretman (1977) upozorava da moć proizlazi iz kontrole nad važnim resursima (kao što je znanje), što stvara mogućnost za skoro iste posljedice na socijalne privilegije nosilaca ekspertne moći stručnjaka u svim društvima. S druge strane, moć i privilegije svuda su visoko vrednovane, te su i ona zanimanja koja imaju više moći i privilegija visoko nagrađivana i imaju visoki prestiž

-
- ▶ Stalni rast podjele rada proizvodi sve veću diferencijaciju moći (koja je bazirana na posjedovanju posebnih karakteristika, elemenata profesije analiziranih u prvom poglavlju) koja osigurava privilegije, a moć i privilegije rezultiraju visokim prestižom.
 - ▶ Na kraju ćemo pokušati da povežemo prestiž profesija s političkom moći koju profesije imaju s obzirom na njihovu prisutnost u političkim vrhovima. Najviši prestiž među profesijama u SAD imaju sudij i članovi predsjedničkog kabineta, čak 88,9, tj. ona profesija koja dominira političkim vrhom ujedno ima najviši prestiž u tom društvu. Dakle, nosioci političke moći imaju i visoki prestiž u SAD.

- ▶ LITERATURA: Šporer Željka (1990): **Sociologija profesija**, Sociološko društvo Hrvatske, str. 116-124